

Udea olivalis

Kvadratmott

Fjärilar, Mott

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Lepidoptera (fjärilar), **Familj:** Crambidae, **Släkte:** Udea, **Art:** Udea olivalis - kvadratmott (Denis & Schiffermüller, 1775) **Synonymer:**

Kännetecken

En mycket karakteristisk art med brungrå framvinge. I diskfältet finns två vita fläckar varav den yttre av dessa är fyrkantig. Utanför den fyrkantiga fläcken finns ytterligare en diffus vit fläck vid den yttre vågiga tvärinjen. Bakvingen är ljus med brun mittfläck och diffust avgränsad brun utkant. Vingspann är 21-27 mm. Arten finns avbildad i Palm, 1986, och Slampka, 2008.

Utbredning och status

Arten har en stor utbredning i landet, men med mycket lokala förekomster. Arten har också ett ganska märkligt utbredningsmönster med förekomster i de sydligaste landskapen Skåne, Blekinge, Halland, Västergötland och är på senare år också funnen i Småland och på Öland. Den saknas i stora delar av Svealand men är påträffad i Värmland och Dalarna. I Norrland finns arten i Hälsingland, Medelpad, Ångermanland, Västerbotten och nordligast i Norrbotten. En överblick av kvadratmottets utbredning i övriga Norden ger följande. I Norge förekommer den främst i de inre delarna av södra Norge och i Finland har arten spridda förekomster från den södra delen till Österbotten. I Danmark förekommer den i hela landet utom i Västjylland. I Europa i övrigt finns arten utbredd till Medelhavet men saknas i sydost i Spanien och Portugal och på Medelhavsöarna.

Ekologi

Fjärilen flyger i juni-juli. Arten är mycket lokal i sitt uppträdande med stora luckor i utbredningen. Den påträffas i fuktiga mullrika lövskogar med gläntor där det finns flera alternativa värdväxter av örter som nässlor, *Urtica* sp, vallörter, *Symphytum* sp, syror, *Rumex* sp, humle, *Humulus lupulus*, och där det växer buskar som druvfläder, *Sambucus racemosa*, och skogstry, *Lonicera xylosteum*. Larven äter från bladkanten men kan också äta hål i bladen. Den unga larven övervintrar mellan sammanspunna blad.

Hot

Det främsta hotet är igenväxning på lokalerna. Även skogsbruksåtgärder som avverkning av lövskog och överförande till produktiv barrskog är negativt för kvadratmottet. Den fragmenterade utbredningen gör det svårt med återetablering om arten skulle försvinna från ett område.

Åtgärder

Där alltför kraftig igenväxning skett bör röjningsinsatser sättas in för att bevara det örtrika fältskiktet. På lokaler där kvadratmottet förekommer bör hänsyn tas vid utformandet av stads- och skogsbruksplaner så att artens habitat bevaras.

Litteratur

- Aarvik, L., Berggren, K. & Hansen, L. O. 2000. *Catalogus Lepidopterorum Norvegiae*. Lepidopterologisk Arbeidsgruppe Zoologisk Museum, Universitet i Oslo, Norsk Institut for Skogforskning, Ås.
- Goater, B. 1985. *British Pyralid Moths*. A Guide to their Identification. Harley Books.
- Karsholt, O. & Stadel Nielsen. 1998. *Revideret katalog over de danske Sommerfugle*.
- Karsholt, O. & Razowski, J. 1996. *The Lepidoptera of Europe. A Distributional Checklist*. Apollo Books, Stenstrup.
- Kullberg, J., Albrecht, A., Kaila, L. & Varis, V. 2001. Checklist of Finnish lepidoptera- Suomen perhosten luettelo. *Sahlbergia*, 6: 45-190.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2003. *Den nya nordiska floran*. W & W, Stockholm.
- Palm, E. 1986. *Nordeuropas Pyralider*. Danmarks Dyreliv Bind 3.
- Slamka, F. 2008. Pyraloidea of Europe (Lepidoptera). Volume 2. Crambinae & Schoenobiinae.
- Svensson, I. 1993. *Fjärilskalender*. Reproline, Stockholm.
- Svensson, I., Elmquist, H. Gustafsson, B. Hellberg, H., Imby, L. & Palmqvist, G. 1994. *Catalogus Lepidopterorum Sueciae*. Naturhistoriska Riksmuseet & Entomologiska Föreningen. Stockholm

Författare

Göran Palmqvist, 2012.